

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IV. Margarita Navarrae regina doctorum quorundam virorum patrocinium
suscipit, nondum recte eorum explorata integritate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

libellis petentes; velut proxenetis aut productricibus ad hoc usi feminis quibusdam è gynæceo, jam ante à se irretitis. Inter hæc præcipua fuerunt Stamparum Ducissa, regis gratia florens, nec non domina de Cani, & Peisseleu, quarum hæc Ducissa erat soror: à quibus deinde alia atque alia in eandem nassam fuere pertractæ. Nec sane multo sanguine hæc victoria constitit: plerisque Ecclesiasticarum legum, earum præsertim quæ de peccatorum exomologesi faciendâ latæ sunt, pertaxis, ac manus ultro tendentibus. Meminerat serpens ille astutissimus, quam feliciter hoc telo in terrestri illo paradiso contra primum nostrum omnium patrem usus esset, eoque miserum unâ cum toto humano genere, uno ictu prostravisset: itemque quantum numerum filiorum Dei, muliebribus technis per Balaamum pseudopropheta subvertisset. Nec ignorabat, hæc una machina plusquam ceteris omnibus viros quosdam, expugnari ac vinci posse: atque ideo tam prioribus quam posterioribus his sæculis ea plerumque usus est. Proprium enim feminarum esse S. Hieronymus dicit, ut decipiantur, & deceptæ, alios decipiant. Quod si prima femina diaboli partibus se non ad adjunxisset, nulla illi spes de patre nostro Adamo expugnando fuisset. Tertullianus de prima nostra matre Eva loquens, eam, ait, portam fuisse diaboli, ut quæ prima ad fructum interdicitum manus extendit, & prima à Deo defecerit, & Dei in homine imaginem quam diabolus aggredi ausus non fuerat, momento temporis obliterarit, Apud Origenem Lucifer ille gloriatur, ad viros expugnandos nullis se armis quam pristinis illis, nempe muliebribus technis uti. S. Chrysostomus vero ait, diabolum, extincta omni Iobi familia, solam uxorem voluisse manere superstitem, ut per eam invictæ illum pietatis & patientiæ militem, qui in sterquilino sedens, & & testa ulcerum saniem detergens, multo majorem quam aureæ aliorum statuæ, claritatem ac splendorem de se fundit, oppugnaret. Et sane Evam tum ille alteram repererat, sed non veterem illum Adamum. Easdem machinas deinceps magistri illius discipuli ut plurimum adhibuerunt. Simon Magnus, primogenitus Sathanæ (ut à S. Ignatio appellatur) ad propagandam suam hæresin, Helenæ cuiusdam operatus est; Apelles, Philumenæ, Tertullianus testatur. Marcion vero per feminam aditum sibi Romæ patefecit. Montanus Priscillam & Maximillam quasi cooperarias habuit. Paulus Samosatenus sub Zenobiæ alis latuit. Arriani in primis adjun-

ctis ad suas partes Imperatorum uxoribus, acerrime sæpe Catholicos oppugnarunt. Eorum dux Arrius per Constantiam magni illius Imperatoris Constantini conjugem effecit ut ab exilio revocaretur. Priscillianus feminis ad se miro verborum lenocinio alliciendis ante omnia studebat. Nicolaus eadem arte integros feminarum greges sibi adjunxit: quibus mox juvenes nõ minori numero sese adjunxerunt. Cur vero hæretici feminas præcipue caprent, S. Chrysostomus hanc rationem reddit, quod illis sexus vitio & temeris & nimis credulis, facile error etiam quicumq; persuaderi possit. Sed ad viduas iudè potissimè sese applicare solent, quod maritata non tam facile circumvenire possunt, ut quæ viros suos in consilium adhibere solent, nec de bonis, quæ in maritorum sunt potestate, quidquam fere cõmunicare possunt. Ergo vnde certior victoria ac lucris spes se ostendit, aut juvenuti, aut feminino sexui insidiantur. Hunc hæreticorum morè esse idè Tertullianus ait, ut quibus nullæ alias vires sint quam quas ex aliorum infirmitate sumunt: eoque non facile alios aggredi quam ætatem illam improvidâ, & sexum imbecillem. Nec mulieribus tantum, sed & aliis per mulieres diabolus retia sua tendit. Illas ubi ceperit, eis deinde tamquam decipulis ad alios capiendos utitur. Habet omnino sexus ille molle quid, sed occulta magis vi quam aperta violentum, quo virorum animi ita domantur ac subjugantur, ut etiam quum possunt, jugum hoc excutere nolint. Non sine causa nescio quis, feminas vel margaritis preciosiores, vel aspidibus magis venenatas esse dixit. In bellis quidem ob religionem gestis mulierum fusa & colus plus mali neverunt ac texerunt, quam præpilata virorum hastæ & gladii acutissimi damni dederunt.

III. Navarræ regina, bona, sed nimia facilitatis Principissa, postquâ semel hæreticis aures præbere cœpit, libros eorundè per gynæceum sibi oblatos, non modo non repudiavit, sed cupide etiã recepit, ac legit; dato etiã Sylvanestensi Episcopo, qui regi à sacris erat Confessionibus, negotio, ut consuetas Precationum Ecclesiæ formulas è Latino in vulgare sermonem cõverteret, multisq; cum ea habitis sermonibus, quibus ut de nova religione melius sentiret, homini persuaderi posse sperabat. Domus ipsius omnibus ob religionem proseripis lac profugis in star asyli erat. Illud sane utriusq; partis historiographi testatur, huic uni feminæ, nihil mali cogitati, Lutheranos in Gallia salutem suam debere; & ret hæc unam stetisse quominus Reformata, ut postea

dici voluit, ecclesiam seges in ipsa herba & primis quasi incunabulis fuerit extincta. Præterquam enim quod precibus eorum & verbis speciosis initio & ad misericordiam compositis, nequaquam vero tantæ quantam postea vidimus, confidentiæ plenis aures libenter accedebat; etiam suis ipsa sumribus quum in Gallia tum in Germania complures in scholis & Academiis alebat, adeoq; omnibus qui religionis causa periclitabantur, benignissimam patronam se præstabat, iis præsertim qui Argentorati & Genevæ delitescerant. Constat certe eodem una vice quatuor aut orum millia inter doctos distribuenda ab ipsa missa esse. Quod quidem omne regis ipsius magnificentiæ ac liberalitati adscribendum est, uti vitæ exitu testatum fecit. In secretioribus Curie nostræ tabulis scriptum invenio, eam absente marito, qui provinciam pro rege administrabat, Senatum ingressam, magno studio pro Andrea quodam Melanchthone captivo & hæreseos accusato intercessisse, id Philippum Melanchthonem Saxonie Ducis Consiliarium, per litteras à se flagitasse dicēs. Andreas hic ad literarum in scholis professionem è Germania evocatus, in oppido Tonningo Aginnatum novam cognati sui doctrinam, Augustinæ Confessioni conformem, disseminavit, quæ quidem brevi tempore ita succrevit & adolevit, ut hætenus nullo modo potuerit extirpari. Ut paucis dicam, bona hæc regina toto illo decennio nihil magis curæ habuit, quam ut eos quos rex ob perversa dogmata Iustitiæ tradere constituerat, liberaret, & ceteros quacumque posset ratione juvaret. Quam ob causam sæpius regem adiit, multosq; cum ipso sermones habuit, id præcipue agens, ut commiseratione quadam erga Lutheranos animum leniter ac mitigaret, velut succidanea ad idem Stamparum Ducis opera abutens.

Gerardum Rufum è Germania reversum eadem regina non modo benigne excepit verum etiam familiarium suorum numero adscripsit, eius de religione sermonibus vehementer delectata. Ex huius consilio Bibliorum, quæ tum nuper in Gallicam linguam conversa, & crassis characteribus impressa erant, lectioni totam se dedit, & quidem ita, ut plerumq; Novi Testamenti historias scenicis rhythmis illigatas, evocatis ex Italia præstantissimis Comædis & histrionibus, coram marito representari curaret. Ut vero hominum illud genus id sibi præcipue negotii datum existimant, ut quæ dicunt quæque faciunt dominis unice placeant: sic histriones illi, perspectis reginæ sensibus, in omni fere loco Eccle-

siasticum ordinem falso aliquo dicto aut convicio incessabant. Nulla Comædia peragebatur, in qua non Monachus aliquis aut Ecclesiastici ordinis homo introduceretur, qui pro mimo esset: adeo ut nulla oblectatio capi posse videretur, quin Deus ejusque ministri offenderentur. At risus hic postea in fœrum fuit conversus. Rex non minus facilis quàm Regina, has Tragicocomædias non lubens tantum spectavit, verum etiam Conciones hæreticorum, quas Exhortationes vocant, in conclavi suo haberi passus est, verba faciente eo quem diximus Ruso, aut interdum excucullato Tarboni monacho, cui Soloni nomen, & acrior quam illi dicendi vis erat. In his pleno ore tam contra Papam quam universum sacerdotum ordinem convicia profundebantur, tanta cum licentia, ut plerumq; ipsos etiam auditores suppuderet. Ostreum & quantivis pretii monachum! qui antequam moreretur, quintam duxerat uxorem. In ritibus quos usurpabant, speciem aliquam licet exiguam pietatis & devotionis præ se ferebant; interim vero nulla re magis quam vero & genuino S. scripturæ intellectu gloriabantur. Foxius vero & Grammontanus Cardinales, ægre ferentes regem à majorum instituto desistere, ac Catholicis ritibus ac sacris tantum velut dicis causa ac perfunctorie interesse, ex aula discesserunt. Ut vero ante à ludis & Comædiis ad Exhortationes; sic postea ab his ad Manducationem (sic enim tum Cœnam suam appellabant) est descensum, quæ in loco quodam secreto officinæ monetariæ, quæ Podii est erat apparatus. Franciscus Rex quæ Podii fuerat edoctus, simulq; à Sorbona, quæ libellum nuper sub reginæ nomine, & titulo *Speculi anime* peccatricis, æditum damnaverat, monitus, vehementi concepta indignatione, sororem ad se accessit. Venit illa, unâ cum Burio Aquitanæ Præsidente, Rufum illum secum ducens; & obstructas veritati aures animumq; pervicacem afferens. Venientem rex, licet tenerime eam amaret, ac delicias suas appellare solet, acriter corripuit; sed illa ita respondit ut Catholicam se esse simularet. In omni vero sermone nescio quam novam Missæ formam, septem punctis constantem, inculcavit: quin etiam eidem persuasit, ut Rusi & duorum aliorum apostatarum Conradi & Bertholdi sermones audire non sit dedignatus. Sed vix illi os aperuerant, quum statim ex ipso halitu pestilens quod in animis ipsorum latebat, ulcus fuit deprehensum: Ex his ob hæresin in vincula conjectus Bertholdus, revocato errore, ad Ecclesiæ gremium se recepit, & in eo ad finem usq; vitæ constant-

ter